

GEÇİCİ VERGİ KAVRAMI VE VERGİ ADALETİ AÇISINDAN ÖNEMİ

Prof.Dr. H.Hüseyin BAYRAKLI*

ÖZET

Geçici vergi, gelir vergisi mükelleflerinden ticari kazanç ve serbest meslek kazancı elde edenler ile kurumlar vergisi mükelleflerinin tabi olduğu bir vergidir. Faaliyetin icra edildiği hesap dönemi içerisinde altışar aylık dönemler itibariyle hesaplanır. İlgili yılın kesin vergisinden indirilebilir.

Vergisi kaynakta kesilen emek gelirleri ile girişim ve sermaye gelirleri arasındaki ödeme zamanı farkı en aza indirilmiştir. Ayrıca vergilerin verimliliğini artırmış olması nedeniyle de vergi adaletini gerçekleştiricidir.

Altı ay içerisinde elde edilen gelir, genel hükümlere göre tespit edilip, gelir vergisinde %15, kurumlar vergisinde %20 oranında vergilendirilir. Dönemi izleyen ikinci ayın 15'inci günü akşamına kadar beyan edilir ve ödenir.

ABSTRACT

Income tax (only commercial and professional earnings) and corporate tax payers are liable temporary payment (tax). Temporary payment is six monthly calculated for the period of account in which the activity occurs. Temporary payment could be deducted from the final tax of related year.

In the temporary payment system, the payment time difference between payroll tax (taxation at source) revenues and investment/capital gains is reduced to the minimum. In addition, the temporary payment system promotes fairness in taxation through increasing the productivity of taxes.

Income which is earned within six months is calculated according to general principles. Income and corporate taxes are then levied on this income at 15% and 20%, respectively. These taxes are paid by the end of the 15th working day of the second month which follows the period.

* Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F., Maliye Bölümü.

GİRİŞ

Türk vergi sisteminin baskın özelliklerinden biri de beyan esasına dayalı olmasıdır. Gelir üzerinden alınan vergilerde hazineye sağladığı gelir ve tabi olan mükellef sayısı itibariyle en belirgin olanı da yıllık beyannamedir. Gelir üzerinden alınan vergilerden gelir ve kurumlar vergisi bir dönemi kapsayan vergilerdendir. Dolayısıyla beyannamenin verilmesi ve verginin ödenmesi, vergilendirme dönemini izleyen takvim yılı içerisinde olmaktadır.

Verginin ödenmesi süresi itibariyle, özellikle gelir vergisinde gelir grupları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Gelir vergisinin büyük bir kısmını oluşturan kısmı ise, kesinti suretiyle vergilendirilen ücretlerden oluşmaktadır. Emek gelirleri ücretin elde edildiği takvim yılı içerisinde ve henüz gelir ödenmeden kaynakta vergilendirilirken, sermaye ve girişim gelirleri ertesi takvim yılı içerisinde vergilendirilmektedir.

Gelir unsurları arasındaki bu farklılığın giderilmesi ve daha verimli olacağı düşüncesiyle dönem içerisinde elde edilen gelirlerin aynı dönem içerisinde vergilendirmesi yoluna gidilmesi teoride tartışılmış ve peşin ödeme sistemine geçilmiştir.

Bu çalışmamızda, peşin ödemeyi sağlayacak araç olarak geçici vergi kavramı üzerine durulacaktır. Vergi adaleti açısından önemi incelenecektir. Yeni düzenlemeye göre geçici verginin kapsamı ve vergilendirme süreci üzerinde durulacaktır.

I. GEÇİCİ VERGİ KAVRAMI VE TANIMI

Geçici vergi kavramından hareket edilirse vergileme iki başlık altında incelenebilir. Bunlardan biri kesin vergidir. Kesin vergi, vergileme ilkelerine göre tespit edilen ve mükellefin ödemek zorunda kaldığı vergidir. Verginin ödenecek aşamaya gelmesi için tahakkuk kavramı kullanılmakta ise de, bu kesin vergiyi ifade eden “tahakkuk eden vergi” kavramından daha geniştir. Tahakkuk eden vergi, ödenmesi gereken aşamaya gelmiş vergi için kullanılsa da; tahakkuk etme geçici vergi için de kullanılmaktadır. Çünkü geçici vergi de “ödenmesi gereken aşamaya gelen” bir vergidir. Bu nedenle uygulamada “tahakkuk eden vergi” kavramı kullanılsa da, geçici

vergiyi kapsam dışında tutabilmek için, “kesin vergi” kavramını kullanmayı tercih ettik.

Diğer vergi ise, geçici vergidir. Geçici vergi, gelir elde edildiği vergilendirme dönemi içerisinde ve kesin vergiden mahsup edilmek üzere ödenen bir vergidir.

Yeni düzenleme ile geçici vergi, faaliyetin icra edildiği takvim yılının altışar aylık dönemlerini kapsamaktadır. Altışar aylık dönemler itibariyle çıkarılacak bilanço, gelir tablosu veya hesap özetinden hareketle tespit edilecektir.

Geçici vergi, gelir vergisi mükelleflerinden tacirler ile serbest meslek erbabını ve kurumlar vergisi mükelleflerini kapsamaktadır.

Bu özelliklerden hareketle geçici vergiyi şöyle tanımlayabiliriz: Gelir vergisi mükelleflerden tacir ve serbest meslek erbabı ile kurumlar vergisi mükelleflerinin faaliyetin icra edildiği hesap dönemi içerisinde altışar aylık dönemler itibariyle, ve hesaplanacak kesin vergiden mahsup edilmek üzere vergilendirilmesine geçici vergi denir.

II. GEÇİCİ VERGİNİN VERGİ ADALETİ AÇISINDAN ÖNEMİ

Vergi hukukunun önemli kavramlarından biri de vergi adaletidir. Adalet kavramı, eşitlik, hakkaniyet, tarafsız olma, hak ve nısfet gibi kavramlarla ifade edilmektedir. Vergi hukukunda adalet ise, vergi mükellefi olma ve vergi ödevinin yerine getirilmesi hususunda kanunların ve kamu yetkisinin kişilere eşit şekilde uygulanmasıdır. Buradaki vergi adaleti, kamu erkinin kullanılması aşamasında, Anayasa’da ifadesini bulan kanun önünde eşitlik (AY md. 11) kavramıdır.

Vergi mükellefleri açısından da vergi adaleti, vergi yükünün adaletli bir biçimde dağılmasıdır. Kimden ne kadar vergi alınacağı, fertlerin kişisel ve mali durumlarına göre ölçüsünün ne olacağının belirlenmesi büyük önem taşır. Ancak bunun her zaman ve herkesi aynı şekilde tatmin edecek ölçütlerine ulaşamamıştır. Bazı teknik esaslardan yararlanılarak vergi adaletine ulaşılmaya çalışılmıştır. Bunlardan bir kaçını şöyle sayabiliriz: Vergi kaçakçılığının ve çifte

vergilemenin önlenmesi, vergi yükünün mükellefler arasında dengeli dağılımı, ekonomik yapısı farklı olanlardan farklı vergi alınması, emek gelirleri ile sermaye gelirlerinin farklı vergilendirilmesi gibi¹.

Geçici vergi şu özellikleri nedeniyle vergi adaletinin gerçekleştirilmesinde yardımcı olur:

i. 4369 sayılı kanun ile yapılan düzenleme ile olmayan gelirden vergi alınmasına son verilmiştir². Bir önceki yıl vergi miktarı baz olarak alınan geçici vergilemede, elde edilmemiş gelirlerin vergilendirildiği iddiası ileri sürülmekte idi. Bu, özellikle yeni işe başlayanlarda hayat standardı esas alınmak suretiyle vergilemede çok daha belirgin idi. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi bu uygulamayı Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir³.

ii. Vergi adaletinin gereklerinden biri de, emek gelirleri ile sermaye gelirleri arasında farklı vergileme ilkelerinin kabul edilmesidir⁴.

Gelir vergisi içerisinde, emek gelirlerinden biri olan ücretler ile diğer gelirler arasındaki vergilendirme zamanları açısından bazı farklılık bulunmaktadır.

Ücret gelirleri, ilke olarak stopaj yöntemiyle vergilendirilir. Dolayısıyla, vergileme öncesi gelirlerinin miktarını bile bilmeden vergileri kesilerek emekçiye ödeme yapılır. Bu nedenle vergi kaçırmaları da hemen hemen imkansızdır.

Sermaye ve girişim gelirleri ise, ilke olarak mükellefin beyanına göre vergilendirilir. Mükellef elde ettiği geliri bildiği gibi, ödeyeceği vergi borcunu da bilir. Vergi kaçırmaya durumu elverişlidir.

¹ Abdurrahman AKDOĞAN, *Gelir Vergisi Açısından Vergi Adaletine Teknik Bir Yaklaşım*, AİTİA Yay. No: 137, Ogun Kardeşler Matbaacılık, Ankara, 1980, s. 5-6.

² *Bir Reformun Anatomisi, Vergi reformu Nasıl Gerçekleşti?*, Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü, Ümit Yayıncılık, Ltd.Şti, Ankara, 1998, s. 368.

³ Anayasa Mahkemesi İptal Kararı, 7.11.1989 gün, E: 1986/6, K: 1989/42, Şükrü KIZILOĞLU, *Gelir Vergisi Kanunu ve Uygulaması, Savaş Yayınları, Değişir Yapraklı C:II, Feryal Matbaacılık, Ankara, 1989, s. 2316.*

⁴ AKDOĞAN, s. 5.

Verginin ödenme süresi itibariyle farklılık daha da belirgindir. Yıllık beyanname üzerinden tarh edilen vergiler, ertesi yıl içerisinde ve üç eşit taksit ile ödenirken; kaynakta kesilen vergiler daha gelirin tamamı bile eline geçmeden ödenmektedir. Ödemedeki bu zaman farklılığı, mükellefler arasında eşitliği ve vergi adaletini bozucu olarak değerlendirilmektedir. Geçici vergi, bu konuda beyan üzerine vergilendirilen mükelleflere kaynakta vergilendirilen mükellefler arasındaki adaletsizliği ortadan kaldırmaktadır⁵.

iii. Enflasyon, vergi adaletini bozucu unsurlardan birisidir. Geçici vergi, enflasyonist dönemlerde gelirin emilmesi suretiyle enflasyonun frenlenmesinde bir araç olarak kullanılabilir. Ayrıca enflasyonist dönemlerde, vergi alacağına daha çabuk kavuşması nedeniyle, devlet açısından verginin verimliliği artmış olmaktadır⁶.

iv. Geçici vergi, beyan esasına göre tarh edilen vergilerde, vergilerin sonraki dönemlerde ödenmemesi ihtimaline karşı güvence önlemi oluşturur⁷. Böylece vergilerin önceden tahsil edilmesi suretiyle vergi adaletinin bozulması önlenmiş olur.

v. Geçici vergi, gelirin doğduğu zaman ile vergilendirildiği zamanın en aza indirilmesi nedeniyle uygun bir uygulama aracıdır⁸. Böylece, gelirin elde edildiği tarihe en yakın sürede vergilendirilmesi, gelir düzeyinin en yüksek olduğu sırada vergilendirilmesiyle uygunluk ilkesi gerçekleştirilmiş olur.

III. GEÇİCİ VERGİ MÜKELLEFLERİ VE GEÇİCİ VERGİYE TABİ GELİRLER

Geçici vergi, vergilendirme dönemi yıllık olan bazı gelir unsurları ile kurumlar vergisini kapsar. Bu ifadeden çıkan sonuç, bazı

⁵ Vergi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, TOBB Yayını, No: 244, Aydoğdu Ofset, Ankara, 1992, s. 106.

⁶ Kamil MUTLUER, "Kazandıkça Öde Yöntemi ve Gelir ve Kurumlar Vergilerimizde Vergi Ödeme Süreleri", *Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi*, C.XV, s. 2, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Basımevi, Eskişehir, Haziran 1979, s. 133.

⁷ MUTLUER, s.133.

⁸ Doğan ŞENYÜZ, *Türk Vergi Sistemi*, Gözden Geçirilmiş Bası 5, Ezgi Kitapevi, Bursa, 1999, s. 258.

gelir unsurları geçici vergi kapsamı dışındadır.

A) GELİR VERGİSİ MÜKELLEFLERİNDEN GEÇİCİ VERGİ YÜKÜMLÜLÜĞÜNE TABİ OLANLAR VE GEÇİCİ VERGİYE TABİ GELİRLER

Gelir vergisi mükelleflerinden, ticari kazanç ve serbest meslek kazancı elde edenler geçici vergi mükellefidir.

Ticari faaliyette bulunan mükelleflerden basit usulde vergilendirilenler, gelir vergisi yükümlülüğü bulunmasına karşılık, geçici vergi yükümlülüğü bulunmamaktadır. Gelir vergisinden muaf olan tacirler ile, vergiden muaf meslek erbabının, geçici vergi yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Adi ortaklıklar ile kollektif şirket ortakları ve komandit şirketlerin komandite ortakları, elde etmiş oldukları ticari kazanç veya serbest meslek kazançları için geçici vergi mükellefidir⁹.

Geçici vergi yükümlülüğü, gerçek usulde vergilendirilen tacir ve serbest meslek erbabı için söz konusu olduğundan, bunların dışında kalan zirai kazanç sahipleri ile ücret, menkul ve gayrimenkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve irat elde edenler geçici vergi mükellefi değildir.

Yıllara yayılı inşaat ve onarım işi yapanlar ile geçici noter yardımcıları geçici vergi mükellefi değildir. Ancak bu mükellefler, bu gelirleri dışında ticari veya mesleki kazanç elde etmekte iseler, bu kazançları nedeniyle geçici vergi mükellefi olacaklardır¹⁰.

B) KURUMLAR VERGİSİ MÜKELLEFLERİNİN GEÇİCİ VERGİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE GEÇİCİ VERGİYE TABİ GELİRLER

Kurumlar vergisi mükellefleri, geçici vergi yükümlülüğü itibariyle bir ayırımı tabi tutulmaksızın hepsi birden geçici vergi yükümlülüğü kapsamına alınmıştır. Buna göre, sermaye şirketleri, kooperatifler, iktisadi kamu müesseseleri, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri ile iş ortakları geçici vergi mükellefidir.

⁹ 217 sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliği (GVGT), RG, T: 27.12.1998, No: 23566.

¹⁰ 217 sayılı GVGT.

Mükellef bazında bir ayırım olmamakla birlikte, kurumlar vergisinden muaf mükellefler ile istisna kapsamında olan faaliyetler nedeniyle geçici vergi yükümlülüğü de söz konusu olmayacaktır. Kurumlar vergisi mükelleflerinin, yıllara yayılı inşaat ve onarım faaliyetlerinden elde ettiği kazançlar, kurumlar vergisine tabi olmasına karşılık, geçici vergiye tabi değildir¹¹.

IV. GEÇİCİ VERGİYE TABİ KAZANÇLARIN TESPİTİ

Geçici vergi, kesin vergi için geçerli olan ilkelere göre tespit edilir. Ancak, verginin hesaplanmasında kullanılan bazı konularda farklılıklar söz konusudur.

Gelir vergisi mükellefleri için, ticari ve serbest meslek kazançlarının tespitinde, Gelir Vergisi Kanunu (GVK) hükümleri uygulanır.

Kurumlar vergisi mükellefleri ise, dönem kazançlarının belirlenmesinde GVK daki ticari kazancın tespitine ilişkin hükümler yanında, Kurumlar Vergisi Kanunu'nda (KVK) yer alan hükümleri de dikkate almak zorundadır.

GVK ve KVK hükümlerine göre kazancın tespiti bu çalışmanın amacını aşması nedeniyle burada üzerinde durmayacağız. Ancak geçici vergiye esas kazancın tespitinde farklılık arzeden konuları üzerinde durulacaktır.

Geçici vergiye ilişkin kazançların tespitinde, dönemsellik esası uygulanacaktır¹². Dönemlere ilişkin açıklamalar daha sonraki başlıklar altında incelenecektir. Şimdi kazancın tespitinde göz önünde tutulacak konuları inceleyelim:

A) YABANCI PARALAR İLE YABANCI PARA CİNSİNDEN OLAN BORÇ VE ALACAKLARIN DEĞERLEMESİ

Yabancı paralar ile yabancı para ile ifade edilen senetli ve senetsiz alacak veya borçlar, borsa rayıcı ile değerlendirilecektir. Borsa rayıcı, geçici vergi döneminin kapandığı tarih itibarıyla Merkez

¹¹ 217 sayılı GVGT.

¹² Süleyman YÜKÇÜ, "Geçici Vergiye Esas Alınacak Kazancın Tespiti", *Yaklaşım*, Yıl 7, s. 73, Ocak 1999, s. 25.

Bankası tarafından Resmi Gazetede yayımlanan döviz alış kurları esas alınacaktır.

B) ALACAK VE BORÇ SENETLERİNDE REESKONT UYGULAMASI

Reeskont, vadesi gelmemiş senede bağlı alacak ve borçların değerlendirme günündeki değerlerine indirgenmesidir. Vadesi gelmemiş alacak ve borç senetleri, mükellefin isteğine bağlı olarak değerlendirme günü değerlerine indirgenebilir. Alacak senetlerinin reeskonta tabi tutulması halinde borç senetlerinin de reeskonta tabi tutulması zorunludur (VUK md 285/IV).

C) MALİYET TESPİT YÖNTEMİNİN SEÇİMİ

Satın alınan veya imal edilen malların değerlendirilmesinde mükellef son giren ilk çıkar (LİFO) yöntemini de seçebilir. Kesin vergi için bu yöntemi benimseyen mükellef, geçici vergiye de malların değerlendirilmesinde aynı yöntemi kullanmak zorundadır. Nihai vergi için LİFO yöntemi kullanılırken, geçici vergi için ilk giren ilk çıkar (FİFO) yöntemini kullanamaz.

D) ŞÜPHELİ ALACAKLAR İÇİN KARŞILIK AYRILMASI

Şüpheli alacak, geçici vergilemede ticari kazancın elde edilmesi veya faaliyetin devam ettirilmesi ile ilgili olan ve dava veya icra safhasındaki alacaklar ile yapılan protesto veya yazı ile birden fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan, dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklardır (VUK md 323/I-1)

Şüpheli hale gelmiş alacaklar için, şüpheli hale gelen alacağın içinde bulunduğu hesap dönemini aşmamak üzere, geçici vergi dönemlerinden herhangi birinde karşılık ayrılabilir¹³.

E) YENİDEN DEĞERLEME UYGULAMASI

Yeniden değerlendirme, bilanço esasına göre defter tutan gelir vergisi mükellefleri ile kurumlar vergisi mükelleflerine tanınmış bir uygulama şeklidir. İmtiyazlı şirketler yeniden değerlendirme yapamazlar.

¹³ 217 sayılı GVGT.

Kollektif şirketler ile adi komandit ve adi şirketler de yeniden değerlendirilebilir (VUK mük. md 298).

Yeniden değerlendirme, amortisman tabii iktisadi kıymetler ile amortismanlar için uygulanır.

F) AMORTİSMAN UYGULAMASI

Amortisman, işletmede bir yıldan fazla kullanılan kullanım sonucu yıpranmaya aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan, değeri 50 Milyon lirayı aşan iktisadi kıymetler için söz konusudur.

Geçici vergi uygulamasında ilgili döneme isabet eden kısım için amortisman ayrılabilir. Birinci altı aylık dönemde altı aylık amortisman ayrılırken, ikinci altı aylık dönem için yıllık amortisman uygulanabilir¹⁴.

Amortisman uygulamasında yıllık olarak seçilen usul ve oranını, geçici vergi açısından da uygulanması gerekir.

G) DÖNEM SONU MAL MEVCUTLARININ DEĞERLEMESİ

Dönem sonu mal mevcutlarının değerlendirilmesi, hem fiilen hem de kayıtlar üzerinden yapılır. Geçici vergi açısından mükelleflere kolaylık sağlamıştır. Bu kolaylık malların tespit ve değerlendirilmesinin defter kayıtları üzerinden yapılabilmesidir. İsteyen mükellefler fiili envanter de yapabilirler¹⁵.

H) İNDİRİM VE İSTİSNALAR

İndirim ve istisnalar, vergi matrahının tespitinde önem arzeden durumlardandır. Gelir veya kurumlar vergisinin hesaplanmasında gözönünde tutulan indirim ve istisnalar, geçici vergi matrahının hesaplanmasında da gözönünde tutulacaktır.

İndirim ve istisnaların uygulanması, kesin vergide olduğu gibi geçici vergi için de aynı şartları taşıyacaktır. Elde edilen gelir tamamen istisnaya tabii ise, geçici vergide de tam istisna olarak

¹⁴ Erdal SÖNMEZ- A.Garip AYVAZ, *Geçici Vergi Uygulamaları*, TÜRMÖB Yayınları No: 68, Ankara, 1999, s.148.

¹⁵ 217 sayılı GVG.T.

uygulanacaktır. Ancak, beyanname verecek ve diğer biçimsel yükümlülükleri yerine getirecektir.

İstisna şartına bağlı olup dönem içerisinde şartları kaybetmiş ise, bu durumun meydana geldiği tarihin içinde bulunduğu geçici vergi döneminden itibaren istisna uygulanmayacaktır. Gelir ve kurumlar vergisinde hesap dönemi bir bütün olarak kabul edildiği için, aynı hesap döneminin, şartların kaybedildiği tarihten önceki geçici vergi dönemlerini de kapsayacaktır¹⁶. Ancak şartlarını kaybettiği dönemden önceki geçici vergi dönemi için herhangi bir yaptırım uygulanmayacaktır. Dönemlerin altı ay olduğu göz önünde tutulursa, takvim yılı itibarıyla uygulanmamış olacaktır.

Geçmiş yıl zararları dikkate alınacaktır. Yatırım indirimi ise, ilgili dönemlerde fiilen yapılan harcama tutarı esas alınarak belirlenecek ve indirilebilecektir.

Bağış ve yardımlar da, yıllık beyannameler de uygulanacak oranların dönem kazancına uygulanmak suretiyle indirilebilecektir.

Yeni işe başlayan mükellefler ise, faaliyete başladıkları tarihten itibaren altışar aylık kazançları üzerinden geçici vergi ödeyeceklerdir.

V. GEÇİCİ VERGİNİN HESAPLANMASI, BEYANI VE ÖDENMESİ

A) GEÇİCİ VERGİNİN HESAPLANMASI

Geçici vergi, altışar aylık dönemlerin kazançlarına gelir vergisi mükellefleri için %15, kurumlar vergisi mükellefleri için %20 geçici vergi oranı uygulanacaktır. Kurumlar vergisi oranı 1.1.2000 tarihinden itibaren uygulanacaktır¹⁷. 1999 yılı kazançları için kurumlar %25'lik, vergi oranını uygulayacaktır.

B) GEÇİCİ VERGİNİN BEYANI VE ÖDENMESİ

Geçici vergi beyanamesi, ilgili olduğu altı aylık dönemi izleyen ikinci ayın 15'inci günü akşamına kadar geçici vergi

¹⁶ 217 sayılı GVG'T.

¹⁷ 227 sayılı GVG'T, RGT: 25.09.1999, No. 23827.

beyannamesi ile beyan edilecek ve aynı süre içerisinde ödenecektir.

01.01.2000 tarihinden itibaren birinci dönem Ocak-Haziran aylarını kapsacak dönem olduğuna göre, beyanname Ağustos ayının 15'inci günü akşamına kadar beyan edilecek ve geçici vergi ödenecektir. İkinci dönem ise Temmuz-Aralık dönemi olup beyanname, izleyen yılın Şubat ayının 15'inci günü akşamına kadar verilecek ve vergisi ödenecektir¹⁸.

Özel hesap dönemi kabul edilmiş ise, ilk altı ay birinci dönem ve sekizinci ayın 15'inci günü de beyanname verme süresidir.

Geçici vergi, yıllık beyanname üzerinden hesaplanan kesin vergiden mahsup edildikten sonra, ödenmesi gereken vergi farklı ortaya çıkacaktır.

SONUÇ

Geçici vergi, vergi gelirlerinin enflasyonun neden olduğu aşınmadan koruması ve mükellefler arasında eşitliğin sağlanması amacıyla sistemimize girmiş bir müessesedir.

Geçici vergi, gelir vergisi mükelleflerinden ticari ve serbest meslek kazancı elde edenler ile kurumlar vergisi mükelleflerini kapsar. Faaliyetin icra edildiği yıl içerisinde altışar aylık dönemi kapsar.

Kaynakta vergilendirilen emek gelirleri karşısında, sermaye gelirlerini de faaliyetin icra edildiği yıl içerisinde vergilendirmiş olması nedeniyle vergi adaletini gerçekleştirmeye yöneliktir. Ayrıca vergi gelirlerinin enflasyon karşısında reel değerleri üzerinden yararlanmayı sağlaması nedeniyle de uygun bir maliye politikası aracıdır.

Vergi beyannamesi altışar aylık dönemi izleyen ikinci ayın 15'inci günü akşamına kadar beyan edilip, aynı dönemde de ödenir.

¹⁸ 227 sayılı GVGT.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

AKDOĞAN Abdurrahman, *Gelir Vergisi Açısından Vergi Adaletine Teknik Bir Yaklaşım*, AİTİA Yay. No: 137, Ogun Kardeşler Matbaacılık, Ankara, 1980.

— *Bir Reformun Anatomisi, Vergi reformu Nasıl Gerçekleşti?*, Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü, Ümit Yayıncılık, Ltd.Şti, Ankara, 1998.

KIZILOĞLU Şükrü, *Gelir Vergisi Kanunu ve Uygulaması*, Savaş Yayınları, Değişir Yapraklı C:II, Feryal Matbaacılık, Ankara, 1989.

MUTLUER, Kamil “Kazandıkça Öde Yöntemi ve Gelir ve Kurumlar Vergilerimizde Vergi Ödeme Süreleri”, *Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi*, C.XV, s. 2, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Basımevi, Eskişehir, Haziran 1979.

SÖNMEZ Erdal, Garip AYVAZ, *Geçici Vergi Uygulamaları*, TÜRMOB Yayınları No: 68, Ankara, 1999.

ŞENYÜZ,Doğan *Türk Vergi Sistemi*, Gözden Geçirilmiş Bası 5, Ezgi Kitapevi, Bursa, 1999.

— *Vergi Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, TOBB Yayını, No: 244, Aydoğdu Ofset, Ankara, 1992.

YÜKÇÜ, Süleyman “Geçici Vergiye Esas Alınacak Kazancın Tespiti”, *Yaklaşım*, Yıl 7, s. 73, Ocak 1999.